

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.18
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.1/3 din 30 ianuarie 2015*

CURRICULUM
la disciplina

„MEDICINA LEGALA”

(candidați la funcții de judecător și procuror)

AUTOR:
Vasile ȘARPE,
conferențiar universitar, formator INJ

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINĂRI

Medicina legală reprezintă o specialitate medicală care utilizează un complex de cunoștințe și metode de investigații cu caracter medico-biologic pentru rezolvarea problemelor socio-juridice în practica de drept. Această disciplină urmărește drept scop principal obiectivizarea și evaluarea în orice speță juridică a aspectelor medicale ce privesc viața, sănătatea și demnitatea populației și prezentarea lor printr-un suport probatoriu științific și expertal. Fiind la graniță cu științele medicale și juridice, medicina legală este procedural necesară în toate cauzele juridice cu implicații medicale, precum și în toate cele medicale cu implicații juridice.

Programa disciplinară pentru medicina legală este concepută ca un document normativ și reglator, proiectat să conțină informații succinte, utile candidaților la funcția de procuror și judecător, pentru desfășurarea corectă și eficientă a procesului juridic ce ține de infracțiuni ce lezează dreptul omului la viață, sănătate, integritate corporală, inviolabilitate sexuală, etc.

Posedarea cunoștințelor de ordin medico-legal va determina competențe profesionale necesare unei bune și raționale reglementări legale în cadrul înfăptuirii justiției. În acest context, prezentul curriculum este orientat spre familiarizarea cu conceptele principale în medicina legală, cu actele legislative utilizate în domeniul respectiv, dar și particularitățile de utilizare a lor, de interpretare corespunzătoare.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- să înțeleagă și să poată distinge noțiunile principale din domeniul medicinei legale.
- să deosebească tipurile principale de leziuni, produse prin factori traumatici mecanici, fizici, chimici.
- să delimiteze competențele medicinei legale și să categorisească obiectele de cercetare ale ei.
- să dețină cunoștințe și abilități practice de determinare a obiectului de cercetare medico-legală și a sarcinilor înaintate față de expert.
- să aprecieze și interpreteze corect și obiectiv concluziile medico-legale.
- să aplice corespunzător procedura penală sau civilă în cazul dispunerii și administrării cauzelor cu implicare medico-legală.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului „Medicina legală” audientul va fi capabil să:

- definească principiile de organizare a serviciului medico-legal;
- identifice bazele legislative și procedurale a activității medico-legale;
- determine obiectele de cercetare și formele expertizelor medico-legale;
- enumere componentele obligatorii a ordonanței de efectuare a expertizei medico-legale;
- explice importanța pentru judecată a concluziilor medico-legale;
- evidențieze motivele de recuzare și de participare în ședința de judecată a experților;
- delimiteze competențele medicinei legale și legăturile cu disciplinele medicale și juridice;
- definească fenomenul morții, moartea aparentă, clinică și biologică;
- enumere formele, categoriile și genul morții în aspect medico-juridic;
- stabilească diagnosticul morții a omului la fața locului;
- evidențieze modificările cadaverice precoce și tardive;
- analizeze caracterul distrugerii cadavrului de către insecte și animale;
- argumenteze motivele și organizarea cercetării cadavrului exhumat;
- enumere sarcinile și etapele de cercetare a cadavrului la fața locului;
- caracterizeze specificul cercetării cadavrului la fața locului în accidente rutiere și alte forme de moarte violentă;
- interpreteze tactica procurorului la cercetarea accidentelor cu multiple victime omenești;
- formuleze specificul cercetării cadavrelor de prunci la fața locului;
- enumere motivele expertizei medico-legale a persoanelor în viață;

- definească noțiunea de vătămare corporală;
- identifice criteriile și gradul de apreciere a gravității vătămarilor corporale;
- definească vătămarile corporale grave;
- definească vătămarile corporale de grad mediu și ușor;
- caracterizeze infracțiunile sexuale, cazurile de nașteri recente și avort criminal.
- analizeze expertizele filiației, motivele și formele de organizare;
- enumere factorii traumatizanți și mecanismele lor de acțiune;
- prezinte clasificarea factorilor traumatizanți;
- definească criteriile de identificare a obiectelor vulnerante;
- evidențieze tipurile leziunilor mecanice cu obiecte contondente;
- caracterizeze tipurile și caracterul plăgilor produse cu obiecte ascuțite;
- definească noțiunea de traumatism de transport;
- prezinte clasificarea mijloacelor de transport;
- enumere tipurile de traumatisme cu automobile;
- evidențieze mecanismul de producere a leziunilor auto;
- enumere formele de leziuni produse de automobile;
- formuleze principalele întrebări adresate pentru soluționarea expertizei medico-legale a traumelor rutiere;
- caracterizeze factorii traumatici ai împușcării din armele de foc;
- formuleze problemele expertizei medico-legale în cazurile de împușcare;
- enumere distanțele împușcării în aspect medico-legal;
- formuleze noțiunea de asfixie;
- definească clasificarea asfixiilor mecanice;
- analizeze fenomenul spânzurării și specificul cercetării la fața locului;
- caracterizeze strangularea cu lațul și sugrumarea, particularitățile de cercetare;
- demonstreze specificul compresiei toraco-abdominală ca formă de asfixie mecanică;
- interpreteze diferența dintre înec, moarte în apă și retenția cadavrului în apă;
- enumere formele de asfixie prin ocluzii ale căilor respiratorii;
- formuleze specificul cercetării cazurilor de moarte în spații închise și semiînchise ca patologie regională.
- definească mecanismul dereglării sănătății prin acțiunea generală a temperaturii înalte asupra organismului uman (hipertermie);
- explice cauza morții în incendii;
- determine valoarea cercetării cadavrului carbonizat, cenușii la suspiciunea de ardere criminală a cadavrului;
- caracterizeze factorii de risc al morții prin hipotermie (acțiunea generală al temperaturii scăzute);
- stabilească strategia examinării locului faptei în caz de electrocuție cu curent tehnic;
- explice efectele de manifestare a acțiunii curentului electric tehnic și atmosferic;
- definească noțiunea de toxic și toxicitate;
- determine clasificarea intoxicațiilor în aspect juridic și medico-legal;
- formuleze specificul cercetării la fața locului în moarte prin intoxicație;
- stabilească specificul intoxicațiilor cu droguri și medicamente;
- explice specificul cercetării intoxicațiilor cu plante și ciuperci otrăvitoare;
- analizeze intoxicațiile alimentare în locurile publice;
- evidențieze formele petelor de sânge depistate la fața locului;
- formuleze cerințele față de ridicarea, ambalarea și expedierea corpurilor delictate la cercetări medico-legale;
- definească întrebările adresate spre rezolvarea expertizei corpurilor delictate de origine biologică;
- enumere prevederile legislative în domeniul ocrotirii sănătății;
- definească noțiunile de eroare, greșeală, accident medical;

- explice formele de responsabilitate medicală;
- enumere cazurile de expertize medico-legale pe dosare penale și civile și în cazul asistenței medicale defectuoase.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Medicina Legală	Vasile Șarpe	II	14	4	10	colocviu diferențiat

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Introducere în medicina legală. Bazele procesuale și de organizare a expertizei medico-legale.	1	-
2.	Expertiza medico-legală a cadavrelor.	1	2
3.	Expertiza medico-legală a persoanelor.		2
4.	Traumatologia medico-legală.	1	2
5.	Asfîxii mecanice. Acțiunea temperaturilor extreme și curentului electric. Toxicologie medico-legală.	-	2
6.	Expertiza medico-legală a corpurilor delictu de origine biologică. Expertiza medico-legală a deficiențelor profesionale medicale.	1	2
TOTAL		4	10

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
<i>Tema 1. Introducere în medicina legală. Bazele procesuale și de organizare a expertizei medico-legale.</i>		
<i>Ore curs</i> 1. Conceptul, principiile de organizare și bazele procedurale ale activității medico-legale. 2. Obiectele de cercetare, motivele și formele de expertize medico-legale. 3. Raporturile medicinei legale cu disciplinele medicale și juridice.	Curs-prelegere Multimedia	Lectura surselor bibliografice, a suportului de curs
<i>Tema 2. Expertiza medico-legală a cadavrelor.</i>		
<i>Ore curs</i> 1. Tanatologie medico-legală: moartea: definiție și concepții. 2. Diagnosticul morții (aparentă, clinică, biologică). 3. Clasificarea morții (neviolentă, violentă). 4. Fenomenele cadaverice precoce, tardive.	Curs-prelegere Multimedia	Lectura surselor bibliografice, a suportului de curs
<i>Ore practice</i> 1. Cercetarea cadavrului la fața locului. 2. Expertiza medico-legală a cadavrului. 3. Particularitățile examinării cadavrelor pruncilor.	Seminare Studiu de caz Dezbateri Tablă flipchart	Soluționarea spețelor. Rapoarte tematice. Întocmirea proiectelor de ordonanțe medico-legale.

Tema 3. Expertiza medico-legală a persoanelor.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Motivele examinării medico-legale a persoanelor. 2. Algoritmul de apreciere a gravității vătămării corporale. 3. Stările sexuale contestabile și infracțiunile sexuale etc. 	<p>Seminare Studiu de caz Dezbateri Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Rapoarte tematice. Întocmirea proiectelor de ordonanțe medico-legale.</p>
Tema 4. Traumatologia medico-legală.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiuni de traume și factori traumatizanți. 2. Clasificarea factorilor traumatici. 3. Criteriile de identificare a obiectelor vulnerante. 	<p>Curs-prelegere Multimedia</p>	<p>Lectura surselor bibliografice, a suportului de curs</p>
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Traumatismele prin obiecte contondente. 2. Traumatismele prin obiecte ascuțite. 3. Traumatismele de transport. 4. Traumatismele prin armele de foc. 	<p>Seminare Studiu de caz Dezbateri Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Rapoarte tematice. Întocmirea proiectelor de ordonanțe medico-legale.</p>
Tema 5. Asfixii mecanice. Acțiunea temperaturilor extreme și curentului electric. Toxicologie medico-legală.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definiția, clasificarea și morfologia asfixiilor mecanice. 2. Traumele și moartea produse prin acțiunea locală (arsuri, degerături) și generală (hipertermie, hipotermie) a temperaturilor extreme. 3. Trauma electrică: electrocuția și fulgerarea. 4. Noțiuni de toxicologie medico-legală și clasificarea toxicelor. 5. Specificul unor intoxicații cu rezonanță socială. 6. Cercetarea la fața locului în caz de intoxicație. 	<p>Seminare Studiu de caz Dezbateri Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Rapoarte tematice. Întocmirea proiectelor de ordonanțe medico-legale.</p>
Tema 6. Expertiza medico-legală a corpurilor delictive de origine biologică. Expertiza medico-legală a deficiențelor profesionale medicale.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obiectele de proveniență biologică și cercetarea lor (sânge, spermă, salivă, sudoare, lapte, fire de păr ș.a). 2. Prevederile legislative în domeniul ocrotirii sănătății. 	<p>Curs-prelegere Multimedia</p>	<p>Lectura surselor bibliografice, a suportului de curs</p>
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Depistarea, descrierea, recoltarea, împachetarea și expedierea probelor delictive în laboratoarele medico-legale. 2. Eroarea, greșeala și accidentul medical. 3. Expertiza medico-legală în cazurile de tragere la răspundere în fața justiției a personalului medical. 4. Responsabilitatea medicală. 	<p>Seminare Studiu de caz Dezbateri Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor. Rapoarte tematice. Întocmirea proiectelor de ordonanțe medico-legale.</p>

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și final.

A. Evaluarea continuă se va desfășura prin:

- participarea audiențelor în cadrul orelor de curs și a celor practice;
- răspunsuri orale, participări la dezbateri;
- realizarea activităților individuale;
- participarea la activitățile în grup;
- soluționarea spețelor;
- pregătirea unui raport științific sau aplicativ pe o problemă propusă pentru activitățile individuale;
- susținere de testări

B. Evaluarea finală se va realiza sub formă de colocviu diferențiat, la finele semestrului de studiu, prin chestionare în scris sau orală.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative:

1. Codul Penal al RM (Legea nr.985-15,18.04.2002) // Monitorul Oficial al RM nr.128-129 din 13.09.2002.
2. Codul de Procedură Penală al RM (Legea nr.122-15,14.03.2003) // Monitorul Oficial al RM, nr. 104-110 din 07.06.2003.
3. Codul de Procedură Civilă al RM (Legea nr.1107-15,06.05.2002) // Monitorul Oficial al RM nr.82-86 din 22.06.2002.
4. Legea cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale (Nr. 1086 din 23.06.2000) // Monitorul oficial al RM nr.144-145 din 16.11.2000.
5. Legea ocrotirii sănătății (nr.411 din 31.05.1995) // Monitorul Oficial al RM nr.34/373 din 22.06.1995.
6. Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului (Nr. 263 din 27.10.2005) // Monitorul Oficial al RM nr. 176-181 din 30.12.2005.
7. Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic (Nr. 264 din 27.10.2005) // Monitorul Oficial al RM nr. 172-175 din 23.12.2005.
8. Regulamentul Centrului de Medicină Legală, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 58 din 04.02.2010 // Monitorul Oficial al RM nr. 20-22 din 09.02.2010.

Literatură didactică și științifică:

1. Baciu Gh. Curs de Medicină Legală. Chișinău, 2013, 302p.
2. Baciu Gh. Expertiza medico-legală a cadavrului și persoanei. Chișinău: CEP Medicina, 2008, 178 p.
3. Baciu Gh., Pădure A., Șarpe V. Traumatismele mecanice în aspect medico-legal. Chișinău, 2006.
4. Dolea I., Doraș S., Baciu Gh., Pădure A., Coșciug I., Răjicova S. Expertiza judiciară în cauzele privind minorii. Chișinău: Ed. Combinatul Poligrafic, 2005, 136 p.
5. Răjicova S., Pritcan V., Baciu Gh. Elemente de psihologie judiciară; Medicină legală. Chișinău: ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009, 208p.
6. Scripcaru Călin, Ioan Beatrice. – Medicina Legală în justiție, - Iași: Ed.Cugetarea, 2001.
7. Tetercev V., Mateiciuc V., Pădure A. Examinarea medico-legală a cadavrului la fața locului (material didactic). Chișinău, 2004.